

## **„Политиките в подкрепа на уязвимите групи в България в контекста на членството ѝ в ЕС“**

България вече може да се похвали с 20 годишно демократично развитие част, от което е започналата реформа в социалната сфера, включително и по отношение на социалните услуги и подкрепата за уязвимите групи. Множество документи бяха приети, редица програми и проекти бяха изпълнени, естествено и много ангажменти бяха поети от страна на действащите правителства.

И въпреки това по отношение на социалните услуги резултатите са :

- реформата е започнала, но не води до ефективни резултати, които се очакват от нея;
- в политиката липсва цялостен и синхронизиран между институциите подход за приобщаване и активно включване на различните уязвими групи;
- много често услугите остават недостъпни и неадекватни;
- няма обективна оценка на това доколко са били ефективни прилаганите мерки, какви конкретни резултати в дългосрочен план са дали и доколко вложеното отговаря на постигнатото или е най-адекватното като решение.
- силно бюрократизиране на системата за социална подкрепа;
- слаб или никакъв контрол и влияние върху действията и решенията на местната власт, на които са прехвърлени огромна част от отговорностите за провеждане на социалната политика.

За да се промени всичко това, следва да бъдат приети и гарантирани следните принципи:

- Планирането и балансираното развитие на социалната политика на национално ниво по отношение на уязвимите групи паралелно в трите направления, гарантира за уязвимите групи материална подкрепа, реален достъп до необходимите им услуги и изграждане на достъпна среда.

- Координация в работата на институциите:

Реализирането на успешна политика на подкрепа за уязвимите групи изисква координация в действията на институциите на различни нива. От една страна е необходима координация на институциите на централната власт, в съответствие с нормативните актове, стратегическите документи и финансиращите механизми, които определят правилата на действие. От друга е необходима и координацията на оперативно ниво между институциите на централно ниво и местните структури и местните власти, които отговарят за развитието, планирането и предоставянето на услугите, и най-накрая ясно и ефективно партньорство между местните власти и организациите, работещи в социалната сфера.

- Отделни политики за подкрепа на уязвимите групи. Това включва :

- стратегическите, програмни и политически документи да бъдат преразгледани и осмислени в посока на допълняемост на мерките в политиките по доходите, за услугите и за осигуряване на достъпна среда.
- мерките по конкретните политики, ориентирани към конкретни целеви групи с комплексния характер на проблемите и ангажиране на всички релевантни институции в планирането и реализацията им. Това ще доведе до осигуряване на услуги и подкрепа, които се случват в реална среда,

така, че социалната подкрепа за уязвимите групи е допълваща и подпомагаща вписването им в общността и ползването на образователните, здравни и други услуги в общността.

- Ясни функции и правомощия на институциите, които имат отношение към подкрепата на уязвимите групи, които позволяват координация на дейността им;

Услугите и подкрепата за уязвимите групи следва да бъде основана на ясни нужди, с определени и прозрачни приоритети. Такова планиране на подкрепата и услугите гарантира, че развитието и предоставянето на услугите и усвояването на публичните средства се осъществява по ефективен, икономически рационален и прозрачен начин.

Познаването на потребностите на отделните целеви групи е от съществено значение за определяне на услугите, необходими за удовлетворяване на техните потребности. Особено значение в случая има отчитането на потребностите, свързани с моментно изпадане в нужда, което изисква краткосрочно и интензивно действие, както и от друга страна отчитането на потребностите на лица, които се нуждаят от дългосрочна грижа, продължаваща през целия им живот. Важно е да се отчете че при много хора от уязвимите групи ще има нужда от продължителна подкрепа, но различна по интензитет.

Познаването на потребностите на уязвимите групи в конкретната общност е гаранция, че оказваната социална подкрепа удовлетворява реалните потребности на уязвимите лица. Планирането на развитието на услугите на регионално, не само на местно ниво, позволява да се предоставят услуги, за които потребностите в рамките на конкретната общност са ограничени. Голяма част от потребностите на уязвимите групи са резултат от неспособността им да се впишат в съществуващите социални модели. Планираното инвестиране на средства и развитие на услуги в областта на превенцията ще спомогне голяма част от уязвимите групи да получават подкрепа предварително за да не се допусне изпадането в тежко състояние и прилагане на специализирани и често свързани с повече ресурси начини на подкрепа.

Идеята е да се наблегне на социалните услуги. Те са ключов фактор за ефективно социално включване и участие в живота на обществото на уязвимите групи. Социалните услуги е необходимо да бъдат подкрепящи отделния индивид, семейство или група, а не да имат санкциониращ характер. В системата на социалните услуги разгърнатата мрежа от услуги в общността и доставчици в цялата страна има важна роля за осигуряване на по-добър достъп до качествени грижи за българските граждани.

Междусекторните услуги, които включват здравни, образователни и социални дейности, са слабо развити, а това затруднява предоставянето на комплексна подкрепа на уязвимите групи. Именно междусекторните услуги ще позволят по-добра индивидуализация на предлаганата подкрепа, по-точна оценка на потребностите и прилагане на мултидисциплинарен подход. Това изисква съвместни усилия и съгласувани мерки от страна на всички системи – социална, здравна, образователна, включително и културна.

- Да има *ефективна подкрепа* включваща осигуряването на подходящи социални помощи, услуги и адаптиране на средата. Да се вземат адекватни мерки, прилагани и предоставяни по начин, съобразен с конкретните и индивидуални нужди за уязвимите групи с цел да им създаде възможности за водене на самостоятелен и независим живот, да изпълняват социално значими роли и да бъдат активно участващи и допринасящи граждани в обществения живот. Ефективната подкрепа да включва материалната помощ, индивидуалната подкрепа и осигуряване на достъпна среда, включително и технически спедства, целящи преодоляване на бариерите за комуникация и мобилност

като подходящ транспорт и други адаптирани и улесняващи свободната комуникация и придвижване технически средства.

- Да има *социална интеграция* включваща активно участие, вграденост във всички сфери на обществения живот. Като част от обществото мнението на уязвимите групи от хора е необходимо да бъде взимано предвид при формирането на различните политики.

- Да има *социално приобщаване* - Уязвимите групи от хора имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението към тях трябва да е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности.

- Да има *индивидуален подход* - Социалните услуги следва да бъдат персонализирани, да отговарят на конкретни потребности, да гарантират основни човешки права и да закрилят най-уязвимите групи;

- Да има *прозрачност* на политики и процедури;

- Да се осигурят по-добри възможности за работа и подкрепа на уязвимите хора

- Да се повиши капацитета на професионалисти и представители на местната власт в малките населени места от областта да отговорят на потребностите на уязвимите групи и да осъществяват адекватно пренасочване към подходящи по предназначение и местонахождение услуги.

- Да се даде на уязвимите хора възможността да поемат отговорността, която по право е тяхна.

С уважение: Биляна Баева